

Editor: Antoni Nadal i Soler.

Font: ROCA I SEGUÍ, Guillem: *Comèdia del misser miserable*. Comèdia en vers. Palma: Impremta d'Esteve Trias, 1851.

Guillem Roca i Seguí (1742-1813) fou advocat. El 1801 figurava entre els funcionaris de la inquisició; era també membre de la Societat Econòmica d'Amics del País i bibliotecari episcopal. A part algunes al·legacions jurídiques, la seva obra literària roman en la major part inèdita. Com a poeta satíric, fou cèlebre pels seus versos costumistes, on alternava diversos registres lingüístics per donar més versemblança als retrats literaris de tipus socials. Algunes de les seves composicions més cèlebres es recullen a *Romances per plorar rient o per riure plorant*. La *Comèdia del misser miserable* (edició 1851) tracta el tema del pare avar que no vol permetre el casament de la seva filla, i que després és burlat pel futur gendre i ha de consentir en el casori.

Comèdia del misser miserable

Guillem Roca i Seguí

(edició 1851)

PERSONES

D. PAU XIMENES, *misser*

CATALINA, *sa filla*

NICOLAU, *estudiant*

ATAC, *son criat*

L'escena és en casa del Misser i son carrer.

ACTE ÚNIC

ESCENA I

ATAC, NICOLAU.

ATAC

Ai, fresca! Ai, picardia!
Que qui no té per ell cerc companyia...
I que un pobre llegat, un llicenciado
qui sols és conegut per aliado,
qui no té altres béns que un tros de cota,
vulga parlar de veres amb al·lota...!
Toca! Deixa, senyor, de mirar cares,
quan les que veus en dobles són tan rares.
No mires de les nines el bon aire,
quan a nostros budells sols los toca aire.
No mires, per ser prims, aquells seus cossos,
quan tu vas molt més prim amb sos sols ossos.
Però, de què m'espant, si 'vui en dia

los casaments són una algaravia?
I qui encara amb això no pot pensar
és sols el qui sols parla de casar?
Pues quatre nins a penes desmamats
són qui més van, d'això, desbaratats.

NICOLAU

Calla, borratxo, ruc! Calla, tros d'ase!,
que menos no pot ser qui no se casa.
Acàs, perquè som nat germà segon,
de res tenc de servir en aquest món?
Acàs, per augmentar mon patrimoni,
hi ha medi millor que el matrimoni?

ATAC

Prest estaràs més ric que el Gran Senyor,
si per tenir per l'olla et fas moltó.

NICOLAU

Mon cap tal desbarat no pensa fer,
perquè vol que es barret li vengà bé.
I també estar molt ric un homo pot,
logrant de la muller los béns i dot.

ATAC

Què dot? Qui podrà ser la malanada
qui vulga del marit ser segrestada?
Qui tal consentirà?

NICOLAU

No t'hi enfiles,
que per això són fetes les pubiles.

ATAC

Pubiles...? Una gent tan presumida
vols tu que vulga amb tu passar la vida?
Amb esta cota clara com el dia
ni sols et tornaran la cortesia.

NICOLAU

Atac, fem profecia un poc més bona,
que lo pitjor sol elegir la dona.

ATAC

Pot ser que alguna en pugues enganxar,
que el pitjor porc s'endú el millor aglà.

NICOLAU

Si una que en sé pillar-la fos possible,
adquiriria un dot inconsumible.

ATAC

«Fos possible»? Senyor, qui no se cansa,
si hem de creure el refrany, quant vol alcança.

NICOLAU

És que la té son pare tan guardada
que de dia i de nit la té tancada.

ATAC

Això és droga. Si jo m'hi pos només,
si no hi ha més, és nostra dins un mes,
pues que faré en un dia mil viatges,
si tu després em pagues los peatges.

NICOLAU

Si tu això feies, pas a oferir-te
que dec tota ta vida mantenir-te.

ATAC

Oh! Si tu per escrit m'ho prometies,
jo et promet que en vuit dies la tendries.

NICOLAU

Jo lo faré. Però, com és possible
treure-la, essent son pare tan terrible?

ATAC

Encara que la tenga més guardada
que una sultana reina, està tancada;
i enc que molt més tancada la tengués
que l'avaró més ric los seus diners,
molt més que un caçador a sos aucells
i molt més que una dona los anells,

més que el millor unguent el potecari,
que els testaments de vius un bon notari,
més que escarceller té assegurat
a algun reo de lesa majestat,
tenga-la més guardada nit i dia
que està la caixa de la causa pia,
que, en posar-m'hi, que em tallen ses orelles,
si en lo punt a ca teua no la veies.

NICOLAU

Atac, jo crec que tot seran bravates.

ATAC

En fer-me tan poruc, senyor, em mates.

NICOLAU

Com has d'entrar a ca seua?

ATAC

No hi ha traça,
senyor, que un tiramànegues no faça:
de qualsevol ofici sabré fer
—de sastre, de barber, de sabater,
de pobre ric, de ciutadà pagès—,
si m'assegures lo que m'has promès.
I, si mascle no puc parlar amb ella,
em tenc de desmasclar i fer femella,
perquè un, pel diable, té interés,
fa tot lo que pot fer i altre tant més,
i més havent de fer este exercici,
qui tot sexo comprèn i tot ofici.
Digues-me, pues, qui és la desdixada
que a l'hora d'ara amb tu està maridada.

NICOLAU

Coneix don Pau Ximenes, advocat
que tothom té per homo acomodat?
Pues tota sa hisenda és ben constant
que és de sa filla, ja que guarda tant;
i no és molt, perquè veu que, si se casa,
passaran tots sos béns a altra casa.
Aquesta, pues, desitj per dona meua.

ATAC

Pues, si no hi ha res més, ella ja és teua,
i son pare, el misser, pobre mesquí!,
diga que sols es *miser* en llatí;
quan jo, qui som Atac anomenat,
sempre tindrè el gavatx ben atacat.

NICOLAU

Com tinc de tractar amb ella?

ATAC

Tu calla,
deixa fer l'orgue, creu i segueix-me.

ESCENA II

El MISSER.

MISSER

No hi ha treball més contínuo,
senyors, que el d'un advocat,
perquè, quant més estudia,
deixa més que estudiar,
ni pot ser que son estudi
abans que sa vida acab.
Se gradua un metge jove
i, un parell d'autors mirant,
en dos dies, de tal modo,
en lo art de matar se fa,
que en sap més en quatre dies
que el més hàbil bandejat,
que així com en tres preceptes
tot el dret està xifrat,
però dels quals infinits
altres se'n són derivats.
Així mateix, de los metges,
està fundat tot lo art
en tres preceptes, qui a voltes
són tres sentències fatals,
qui s'anomenen la purga,
sangria i servicial:
però amb esta diferència,
que aquestos tres generals
basten ja per descompondre
la tropa del cos humà,
fent perdre tota la força
als humors, ventrell i carn,
deixant-nos amb sa sorpresa:

buits de bossa, carn i sang.
En fi, veim tots que los metges,
essent ja un poc d'edat,
luego que acaben la volta
de los que han de visitar,
sols el llibre de quaranta
fulles a estudiar van.
S'examina un de notari,
sols los plecs havent mirat;
i sens haver vist el Comes
ni sols saber si n'hi ha,
en un dia fa més actes
que de contrició en un any,
donant, amb ses ignoràncies,
mil motius de pledejar.
No parl de los mercaders,
que estos, en sebre firmar
i en embrollar quatre comptes,
ja entenen molt bé son art.
En fi, no hi ha cap ofici,
cap empleo, cap estat
en què sia menester
cremar més oli i vetlar
que per el de los juristes,
pues en ell s'han de tractar
casos de totes matèries
i el *quid iuris* de tot cas.
Per esto, pues, determín
mos negocis arrambar
i deixar a poc a poc
tot mon estudi i treball,
per viure en ma vellesa
més quiet i més descansat;
pues gràcies a Déu ja tenc,
mentre ma filla no pas,
casant-se, a altra família,
[esto no lo veja mai!],
béns amb què passar la vida
amb el porte més honrat.
Vet aquí per què a ma filla
tan estretament la guard,
que sols per anar a missa
vull que de casa s'apart,
que, si assistís a les festes,
a les comèdies i balls,
em deixaria en dos dies
pobre, trist, sol i burlat.

ESCENA III

CATALINA.

CATALINA

Apurar fortuna, intent,
quan veig que em tractes així.
Quin delicte cometí,
rica i pubila naixent?
Mes si és així, ja estic veent
amb lo que t'he agraviada
i que bastant causa he dada
a ta justícia i rigor,
pues el delicte major
és sola i rica ser nada.
Neix una pobra mossona,
sens més dot que sos arreus,
una manta, uns guardapeus
i un mantellet sense fona;
i a penes lo amor li dóna
algun chusquito empolvat,
quan amb son tal estimat
ralla i riu tant com té gana.
I jo, rica i ciutadana,
tenga menos llibertat?
Neix alguna desdixada,
Qui, sens més vocació
que sos parers voler-ho,
luego es veu monja tancada;
però, encara que forçada
està en tal captivitat,
explica sa voluntat
a alguna amiga o amic.
I jo, qui en el món estic,
tenga menos llibertat?
Neix alguna menestrала,
Qui, al pas que als dies feners
fa feina a no poder més,
surt en les festes de gala
i, si la diada no és mala,
va amb son amant al costat
per fora de la ciutat
fent de llesta i xerradora.
I jo, qui som tan senyora,
tenga menos llibertat?
Neix en una pobra casa
una segona o tercera
i prest se fa la primera,
pues la primera se casa.
Quan pareix que no fa vasa,
perquè a néixer s'ha torbat,

tal volta, ja d'amagat,
té ajustat son maridatge.
I jo, amb tot mon pubilatge,
tenga menos llibertat?
Luego que pens amb això,
tot mon empatx consumit,
voldria arrancar del pit
a trossos tot el meu cor.
Per què he de carèixer jo
del privilegi que dóna
la sort a una mossona,
a una qui és monja a la mala,
a una pobra menestrала
i a una filla segona?

ESCENA IV

ATAC, *molt ben vestit*, i NICOLAU.

ATAC

Això sí que és cavaller!
Mira com tothom nos mira
sens rebre si és manllevada
o meua esta roba rica.
Ara conec jo que és ver
que si un bastó vestien,
a los qui no el coneguessen
un baró pareixia.
Segons la mercè que em fan
compliments i cortesies,
crec que duc una presència
de Preste Juan de las Indias.
I crec que pensen de mi
que tenc més dobles que xinxes
i vénc de la millor sang
que hi ha en la carnegeria.

NICOLAU

No em diràs com has de fer
amb traça tan exquisida,
que jo logr el meu desig
de dur-me'n na Catalina?

ATAC

Ai, pregunta! Consisteix
en res més ta fantasia
que rallar amb esta al·lota

i dir-li dos mil carícies?

NICOLAU

En un poc més consisteix,
pues que robar-la voldria.

ATAC

Tot és u, que en rallar amb ella
amb quatre xirimindingues
d'«estimada!», «jo estic mort!»,
«perla, prenda de ma vida!»,
«no et dic res, jo estic perdut!»,
«ai, ullons, chusquita mia!»,
al punt, t'anirà darrere
fins a Tetuan o les Índies.

NICOLAU

Com son pare l'ha tinguda
tancada tota la vida,
hi deu estar ja tan feta,
que, per més que jo li diga,
sols per no deixar ca seua,
deixarà de ser novia.

ATAC

Ai, desbarat més massís!
Ai, burrada més ben dita!
Els amants crec que perden
la tramuntana de vista.
Penses que, si a un pres
de molt de temps li obrissen,
sols perquè ha molt que lo està,
de sortir ja deixaria?
Creuràs tu que un passerell
qui engabiat s'enrabia
quan veu los altres qui volen,
a sortir rebutjaria
sols perquè ha molt que lo està?
No, que és una boveria.
Pues mira que més lo és
pensar tal d'una fadrina,
que, al punt que esta sent olor
de capetes i algerines,
més malapler està en sa casa
que un pres en sa presó trista
i un passerell en sa gàbia.

Pues, quan un li diga «vine»,
i veja la porta oberta,
creus tu que repararia
a deixar esta presó
per llibertats i alegries?
Calla, que és una locura.
Crec que, si ella ho sabia,
et faria un criminal,
perquè en públic et desdigues
de tan grave contumèlia,
tan contrària, tan nociva
a los antics privilegis
i llecències concedides
a les hereues tancades
i donzelles oprimides.

NICOLAU

En fi, per la meua part,
jo faré tot quant em digues.

ATAC

Pues creu que, si m'obeeixes,
jo faré amb quatre mentides
que logres d'aquesta al·lota
vui mateix quant t'imagines.

NICOLAU

O Atac! Si tu deies ver,
que venturós que series!

ATAC

Això pogués veure jo:
estes promeses complides.

NICOLAU

Vamos, pues, i fia en mi.

ATAC

Sempre ho sol pagar qui fia.

ESCENA V

El MISSER, estudiant en una taula amb molts de llibres oberts.

MISSER

Que no puga jo encontrar,
en tot el dret de Castilla,
una llei amb què a ma filla
puga los béns demanar,
després que en el dret romà,
vanament, he porfiat,
pues mai en ell he trobat
res qui em puga aprofitar,,,
En fi, si ella se casàs,
que abatut em deixaria!;
pues, per res no em bastaria
la poca feina que fas!
Per esto, pues, lo que intent
és a ma filla exhortar,
perquè se vulga allanar
a tancar dins un convent;
que un pic que professarà,
pues no té germans ni mare,
cert que a favor de son pare
sos béns renunciarà.
Aquest és lo únic camí
amb què dels béns se despulla.
Lo que importa és que ella ho vulla,
que no se perdrà per mi.

(Toquen a la porta.)

Quién? Qui és?

ESCENA VI

ATAC, *el* MISSER.

ATAC, *dins*:

Un criat seu.
Òbriga prest si és servit.

MISSER

Adelante! Alç es pestell.

ATAC, *dins*:

Merda. Jo no puc obrir.

(Malaveja per obrir, obri el MISSER i entra ATAC amb el mateix vestit ric.)

MISSER

Déu lo guard.

ATAC

Déu lo mantenga.

Sega.

MISSER

Sega, si és servit.

(S'asseuen.)

MISSER

Qui és, abans, vostè? I perdon.

ATAC

Com, «qui és?» Que això gos dir...
No coneix a don Toribio
de Guevara, indià ric,
qui ha dos mesos que vingué
del Mèxic a viure aquí?

MISSER

No senyor.

ATAC

Pues jo l'hi pas,
per ser este el primer pic,
i mir que si una altra volta
no me coneix, com aquí estic,
que em coneixerà.

MISSER, *a part*:

[Ja ho crec,
si tu t'expliques així.]
Digue'm, i com en dos mesos
ha après tan bé el mallorquí?

ATAC

Allà el vaig aprendre amb llibres,
pues sempre estava llegint

el *Manuscrit dels barbers*
i el *Llibret del pelegrí*.

MISSER

Vaja! I vostè ve tot sol?

ATAC

I tot lluna. Com així?

MISSER

Perquè no vull que hi haja homos
que jo no veja aquí dins.

ATAC

Pues estiga assegurat
que més homos no hi ha aquí
que les singulars persones:
jo, tu i aquell.

MISSER, *a part*:

[Esto sí,
però tal volta m'engana;
pues com veig no sap què es diu.
Jo ho vull veure per mos ulls.]
Esper un poc.

(Se'n vol anar.)

ATAC

Venga aquí
que vull sobre la raó
perquè no vol que aquí dins
hi haja homos?

MISSER

Perquè tenc
una filla i és precis
guardar-la.

ATAC

Lo certo és
que ningú és vingut amb mi,

a no ser colque diable
boiet, i no lo haja vist.

MISSER

No hi importa: jo ho vull veure.

ATAC, treu l'espasa:

Primer quedarà ferit,
travessat, mort, enterrat.
Com, voler-me desmentir?
Desatent, estrafolari!
No basta haver-ho jo dit?

MISSER

Sí, senyor, perdon, perdon,
que jo no lo he desmentit.

ATAC

Això ni'n val, que si no...

(L'embeina.)

MISSER

Pues diga què vol de mi?
Què tinc de fer?

ATAC

Ja ho diran.
Deix-me alenar un petit.

MISSER, a part:

[Aquest homo va despacio.]

ATAC

Digue'm: que té molts de fills?

MISSER

Només que una sola filla.

ATAC

Que és fadrina o té marit?

MISSER

Fadrina. Ni es vol casar.

ATAC, a part:

[Ja és cert, si fa el seu desig.]
I vostè és casat o viudo?

MISSER

Viudo.

ATAC

Oh! Com un fadrí
està de fresc i és pecat
que prest no torn ser noví.

MISSER

Jo ja som vell.

ATAC

Per lo mismo,
que en esta edat és precís
que tanga, un homo, qui es cuid'
d'escalfar-li al vespre el llit,
de fer-li un bon pancuit,
i altres tants de requisits.

MISSER

Per esto tenc a ma filla.

ATAC

De fadrines, no se'n fiï,
que elles, quan menos s'ho pensen,
solen mudar de partit.

MISSER

Ma filla no farà tal.

ATAC

No, senyor, (*a part*) [si no és anit].

MISSER

Perdon, que vaig a orinar.

ATAC

Pues faça dur el bací,
que jo vull fer lo mateix.

MISSER

No hi importa, vengà amb mi,
i orinarà en les basses.

ATAC

La pudor no puc sofrir
de les basses de Mallorca.

MISSER

No són al México així?

ATAC

La merda d'allà no puc
com la dels ases aquí.

MISSER

Vaig, pues, a dur lo orinal,
que el criat és a dur vi.

(*Va-se'n aviat.*)

ATAC

Escolt, escolt. Ai, diantre!

MISSER

La cosa apreta: jo fris.

ESCENA VII

ATAC.

ATAC

Ell el troba com un mac,
però l'ansia per mi,
que ell és lo bastant poruc
i, un pic que jo m'hi enfil
i trega la ferruella,
al punt quedarà atordit;
però això ja va de bo.

ESCENA VIII

El MISSER, ATAC, NICOLAU.

Encalça el MISSER *a* NICOLAU *amb lo bastó.*

MISSER

Balitre, traïdor, ruí!
Jo tenc de fer picadillo
del teu personatge vil.

ATAC

Això serà si jo vull.

(Treu l'espasa.)

MISSER

Qui l'hi mescla? Call i mir.

ATAC

Com, qui m'hi mescla? Quan és
patge meu, el perseguit,
hauria d'estar perna alta,
i que el defensàs el fisc?
Abans que el toquen a ell,
m'han de fer dos mil bocins.

MISSER

Jo no sabia qui era.

NICOLAU, *a part:*

[Ja és hora de prosseguir.]

ESCENA IX

ATAC, *el* MISSER.

ATAC

Altre pic no peg a bulto.

MISSER

Pues perquè vostè m'ha dit
que no havia duit ningú?

ATAC

Lo he dit i lo torn a dir,
perquè parlàvem de mascles,
i aquest no és masculí.

MISSER

Pues què és?

ATAC

Eunuco qui fonc,
en Itàlia, gran músic.

MISSER

Pues, encara que amb ma filla
Parl, no tenc de consentir;
Que, si no parla per ell,
pot parlar d'altre partit.

ATAC

Amigo, no farà tal,
perquè té tan avorrit
fins el parlar de casar
que, només que senta dir
que se vol casar sa filla,
no li dirà «bona nit».

MISSER

Ai! Així ja estic segur.

ATAC

I jo molt més lo estic.

MISSER

Sega i diga què he de fer,
en què lo puga servir.

(S'asseuen.)

ATAC

És, pues, el cas que mon pare,
d'altre don Toribio fill,
marit de donya Gertrudis,
filla de don Xerafi
de Toledo i donya Ainès,
i germà de don Fermín...

MISSER

Deix anar tot aquest arbre
i diga el cas, que jo fris.

ATAC, crida:

Pues, això que no és el cas?
[Ja em fa perdre es cap des fil.]
Nebot de don Cayetano,
besnét de don Agustí,
en son últim testament
que ordenà... Davant de qui?
Ai, ja ho sé...: fet en poder
d'un tal notari infrascrit,
digué: «Ítem vull i man
que, si ve el cas de morir...»

MISSER

Diga, sola, la substància.

ATAC, crida:

[Ja em fa perdre es cap des fil.]
Deia mon pare: «Morint
sense infants, instituesc
a don Toribio, mon fill...»

MISSER

Com, tenint un fill Toribio,
infants no ha de tenir?

ATAC

Parlam d'infants del major.

(Crida.)

[Ja em fa perdre es cap des fil.]
«I en cas que el dit don Toribio
sens infants mascles morís,
eo ipso substituesc
i deix per fideïcomís,
a don Pablo l'heretat
i a tots los seus masculins.»

MISSER

Qui és don Pablo?

ATAC, crida:

[Ai, porqueria!
Ja em fa perdre es cap des fil.]
És don Pablo un germà meu,
de ma casa el més petit,
qui nasqué als vint-i-vuit
d'agost de l'any vint-i-sis,
fonc batiat a les dues
de lo endemà dematí

(el MISSER fa senyes d'estar impacient)

en la catedral, i és
homo tan poc divertit
que mai ha pagat cap ball;
és també *in summo* cric,
tant, que, una certa vegada,
canvià amb un gros amic,
dues dobles i, faltant
al canvi un maravedís,
l'hi envià a demanar
i el tingué per inimic.

MISSER

Ja ho tenc entès; prosseguezca.

ATAC, crida:

Ja em fa perdre es cap des fil.

(A part.)

[Com és ver que aquesta gent
se torba a donar avís.]

De ma casa el majorasgo
és mort ha un any i mig
i, si als metges podem creure,
lo cert és que és mort d'enfit,
perquè, tenint el ventrell
ple d'humor mal sofregit...

(Siulen dins.)

(A part.)

[Aquesta gent ja és partida.]

(A part.)

De casa un criat va dir:
senyor meu, això està fet,
aquest homo ja és partit.

(Riu.)

Estant en aquest conflicte,
de casa el germà petit
és fuit amb una pubila

(rient tot esto)

d'un cert advocat molt ric,
que encara el tenc tan present
com ell a mi em té avorrit.
Mes, si per temps vol xerrar
[que jo ja sé que es xerrim],
li faré tal tapaboques
que no tornarà grunyir.

MISSER

Ai, senyor, que semblant és
són treball a mon perill!
Déu me guard de semblant pena.

ATAC, crida:

[Ja em fa perdre es cap des fil.]
I no hi ha altre remei

sinó usar d'aquest enginy.

(Treu un mocador i lo ferma a la boca del MISSER.)

MISSER

Filla meua, Catalina!
Dolent, belitre. Ai de mi!

ATAC

Ai, senyor, que semblant és
son treball a mon perill!
Déu me guard de semblant pena.
Adiós, senyor magnífic,
que jo ja no tenc més feines
ara ni mai aquí dins.

ESCENA X

El MISSER se desfà el mocador.

Ai, pobre de mi! Que em veja
burlat d'un belitre així,
sens poder-li fer dar càstig,
perquè ningú el cas ha vist!
Com ma filla no és vinguda,
quan mos clamors ha sentit?
Però tal volta el temor
l'ha poguda detenir.
Vull-li contar ma desgràcia.
Catalina, vine aquí.
No em respons? Ai, desatenta!
Moltes te n'he de sofrir.
Catalina! Ai, malcriada!
Aont ets? Mesquí de mi!

(Entra i surt.)

Ella no és en tot això

(entra i surt)

segons veig no és aquí dins;
vaig-la a cercar pes veïnats:
amb quina ansietat estic!

(Plorant.)

ESCENA XI

NICOLAU, CATALINA

NICOLAU

Que sia arribat el dia,
de ma vida, el més ditxós,
en què em donen tos favors
la més complida alegria...

CATALINA

Que el dia sia arribat
el més feliç de ma vida
en què veig del tot complida
ma ventura i voluntat?

NICOLAU

Arrib a desconfiar,
quan veig que és tan gran ma ditxa.

CATALINA

Alguna prompta desditxa
tal fortuna em fa esperar.

NICOLAU

No dubtes de ma fermesa.

CATALINA

No esperes, en mi, mudança;
ten segura confiança.

NICOLAU

Tendré sempre igual finesa.

CATALINA

Com pots estimar-me tant,
essent nat 'vui ton amor?

NICOLAU

Perquè, per ser el major,
basta a l'amor un instant.

CATALINA

Semblant fermesa i constància
sempre els homos prometeu
i, al tenir la que voleu,
falta la perseverància.

NICOLAU

La causa per què et vull bé
com no s'haja d'acabar;
ni lo efecte ha de cessar
de l'afecte que et tendré.

CATALINA

No sé jo qual puga ser
causa tal qui tot temps dura.
Si es tal qual ma hermosura,
esta ha d'acabar.

NICOLAU

És ver,
però com no és, solament,
esta prenda que tu tens
la qui mes passions venç,
sinó totes juntament;
es segueix que ha de durar
mon amor tota la vida,
pues, quan una és consumida,
sempre una altra en sol quedar.

CATALINA

Encara que tes raons
funden bé mes esperances,
jo tem que estes alabances
no sien adulacions.

NICOLAU

Ara veig que ta humildat,
dels elogis, se molesta,
i que, per ser tan modesta,
t'ha ofesa la veritat.
I així, per fer-te evidència
de lo que sé ser constant,
les raons abandonant,
em remet a l'experiència.

CATALINA

Esta serà testimoni
de ma fina voluntat,
sense que mai mud d'estat
en lo estat del matrimoni.

NICOLAU

Tal volta et farà mudar
de ton pare la porfia.

CATALINA

A la presó en què em tenia
vols tu que vulga tornar?

NICOLAU

Tal volta te prometrà,
per estorbar el casament,
qualsevol divertiment.

CATALINA

Prometa lo que voldrà,
que no em podrà dar ningú,
sense tu, mai alegria,
ni podré tenir bon dia
mai estant absent de tu.

NICOLAU

Si això fos veritat,
n'estic trist i molt content;
pues lleva el mereixement
a ma fina voluntat.

CATALINA

Com pot ma benevolència
llevar el mèrit a la teua?

NICOLAU

Perquè, entonces, sols la meua
podrà ser correspondència.

CATALINA

Ditxosa la qui mereix
que son amor s'agraesca,
que, en cas que això coneguesca,
mon cor ja ho agraeix.

NICOLAU

El vicari general,
que ja tenc aparaulat,
ja deu estar enfadat
d'esperar-nos; i es mal
que mos torbem per aquí,
pues, si mos cerca ton pare
i mos trobava, des d'ara
que es seguiria un motí.

CATALINA

Vamos, pues, que el fer ton gust
és tot lo que jo pretenc.

NICOLAU

Vamos, que el gust que jo tenc
és no dar-te cap disgust.

ESCENA XII

El MISSER.

Criau corbs, diu el refrany,
que aquests vos trauran la vista,
cosa qui clara s'és vista
en mi, com tots ja sabran.
Ja ho diran los qui veuran
que una filla que he criada,
i sempre ben subjectada
a mes ordes he tinguda,
en lo punt que l'han moguda
in totum la m'ha pegada.
Pues, pares, obriu los ulls,
que el femení bestiar
és molt més mal de guardar
que les cabres en los puigs.
Que trampes, que enganys, que embulls
a los seus pares no tracen!
Encara que les fermassen
amb mil traves i tornets,
a los més baixos siulets,

no penseu que no escapassen.
Sols lo amor podia ser
el qui a ma filla ginyàs
a que casi el ser llevàs
al qui li ha dat el ser.
Ella em deixa, com és ver,
que ja no hi haurà cap paio
qui no duga millor saio
que el vestit que jo duré;
que d'aquí al davant seré
tota ma vida un Pelayo.

ESCENA XIII

El MISSER, ATAC.

ATAC

Adiós, senyor doctor,
que li sia parabé
de sa filla, qui ja té
un marit com un uró.

MISSER

Alaca, dolent, traïdor!
Tu ets qui la m'has pegada;
si hi tornes altra vegada,
et tenc de fer mil bocins.

ATAC

Senyor meu, tots los fadrins
sempre feim colque al·lotada,
mes lo que noltros hem fet
deu, vostè, agrair-nos-ho,
perquè amb esta funció
d'un perill molt gran lo hem tret;
pues que, quan vostè, indiscret,
tan estretament tenia
guardada la seua filla,
és cert que estava exposat
a que fes un desbarat,
amb què afrontàs sa hidalguia.

MISSER

Si tal fos, amb sa primera,
li hauria el cap romput.

ATAC

Quan tendria el cap batut,
posar-se la cervellera?

MISSER

En gent de la meua esfera
no se fan tals endemeses:
sols a fer semblants vileses
la pobreia es determina.

ATAC

En tal cas, una fadrina
no té respecte a nobleses.

ESCENA ÚLTIMA

Tots.

NICOLAU, *al* MISSER:

Bona nit tenga, mon pare,
que em don a besar la mà.

MISSER

Es cul et daré a besar,
si et rentes abans sa cara.

ATAC

Si es torba un poc a besar,
la netedat no ha de perdre;
perquè ja no hi tindrà merda,
pues no tindrà què cagar.

MISSER

Encara de mi feis befa,
belitres, de més a més?

ATAC

Quan un acaba els diners,
al punt tothom d'ell se nyefa.

MISSER

O filla desagraïda,
tu m'has llevat s'alegria!

CATALINA

Si vostè esclava em tenia,
què molt que sia sortida
d'aquella captivitat?

MISSER

Si en ma casa vols tornar,
sols fer tenc de procurar
lo que sia de ton grat.

ATAC

Quan fonc mort cridaren Credo.

MISSER

Ell encara es pot desfer,
i només s'ha de mester
que ho vulguen los dos.

ATAC

Concedo,
emperò si no ho voldran
ni en Nicolau ni sa filla...
Vaja sols de seguidilla:
casau-vos, i ja ho diran.

(Canta CATALINA.)

No tanqueu vostres filles,
pares i mares,
que estan manco segures
quant més tancades.
Vaja de bulla!
Fora coses funestes,
fora vellures!

(Los tres joves canten.)

Fora vellures.

(ATAC, al dir «fora vellures», sempeteja el MISSER.)

(Canta NICOLAU.)

Los conills i al·lotes,
quant més s'encauen,
los agafa més prompte
qui los encalça.
Vaja de bulla!
Fora coses funestes,
fora vellures!

(Los tres.)

Fora vellures.

(Canta ATAC.)

Un misser ric i guapo
–ai, cosa trista!–
que haja de ser *miser*
tota la vida...
Vaja de bulla!
Fora coses funestes,
fora vellures!

(Tots tres canten.)

En fi, vostès perdonen,
que això s'acaba.
Cerquen qui lo cont coses,
si no els agrada.
Vaja de bulla!
Fora coses funestes,
fora vellures!